

1970-luvun hallinnontutkimus keskittyi suuressa määrin kuvailemaan ja selittämään julkisen hallinnon muutospiirteitä ennen kaikkea sotien jälkeiseltä ajanjaksolta. Tämä hallinnon kehityksen hahmottamistapa oli tärkeä ja oikeutettu. Toisaalta, sitä mukaa kuin muutospiirteitä tuotiin esiin yhä enemmän, alkoivat monet tutkijat kiinnittää huomiota myös ilmiöihin, jotka eivät olleet muuttuneet. Havaittiin, että monet hallinnon perusrakenteet olivat pysyneet muuttumattomina sangen kauan. Toisaalta todettiin, että institutionaaliset käytännöt olivat muuttuneet runsaastikin samalla kun valtiosääntö ja sen tarkoittamat instituutioiden rakenteet ja keskinäiset suhteet olivat pysyneet muuttumattomina. Nykyään näyttää yleisesti siltä, että mitä pitemmälle taaksepäin mennään julkisen hallinnon analyyseissa, sitä ontommiksi osoittautuvat monet väitetyt muutospiirteet ja »uudet» hallinnon ilmiöt. Kukaan ei tietenkään vakavissaan voi väittää, etteikö hallinto olisi monella tavalla muuttunut. Sen sijaan on välttämätöntä analysoida paljon tehtyä tarkemmin ja kauemmas taaksepäin katsoen, mistä kehitystrendit oikeastaan ovat syntyneet ja millaisten vaiheiden kautta muutokset ovat välittyneet, kehittyneet ja muuttuneet.

Yksi tärkeistä ja mielenkiintoisista hallinnon kehityspiirteistä on sen suhde tieteeseen. Lukemattomia kertoja on väitetty – niin ole itsekkin tehnyt – hallinnon¹ tieteellistyneen 1960-luvulta lähtien. Tietenkin tämäkin pitää paikkansa tietyiltä osin.¹ Hallinnon kasvu, monimutkaistuminen ja etenkin hallintoitavien yhteiskunnallisten prosessien monimutkaistuminen ovat monella hallinnonalalla tehneet välttämättömäksi solmia kiinteät yhteydet alan tieteelliseen tutkimukseen. Näin on luonnollisesti erityisesti lääkintöhallinnossa, ympäristönsuojelussa, viestintähallinnossa, maa- ja metsätaloushallinnossa ja yleensä useimmilla erityishallinnonaloilla. Kyse ei silti ole uudesta ilmiöstä. Jo viime vuosisadan puolella tämä yhteys oli olemassa ja vieläpä ehkä voimakkaampana kuin nykyään, sillä monet yliopiston professorit toimivat sekä senaattoreina että keskusvirastojen johtajina uransa joissain vaiheissa. Voidaan jopa väittää, että hallinnon ja tieteen yhteys menneinä aikoina oli kiinteämpi kuin nykyisin, kun hallinto on laajempaa ja kun tieteen ja käytännön päätöksenteon »välissä» on sitä paitsi runsaat joukot hallinnon omia tutkijoita ja suunnittelijoita ja kun ylipolitisoituminen monasti relativoi tieteen tulosten hyväksikäyttömahdollisuuksia. Joka tapauksessa hallinnon ja tieteen suhteiden kehitys kaipaisi kunnollisia ja tarkkoja kehitysanalyyseja.

Hallinnon kehittämisen ja tieteen yhteys on myös alue, joka tarvitsisi

perusteellisia analyyseja. Kysymyksissä »miten lakeja ja asetuksia tulee yksityistapauksissa tulkita ja soveltaa» on perinteisesti vallinnut vankka ja kiinteä yhteys lakitieteen ja hallinnon välillä. Näyttäisi kuitenkin siltä, että varsinaisen hallinnon kehittämis- ja uudistamistyön suhde tieteelliseen tutkimukseen on varsin kauan ollut jokseenkin olematonta. Itse asiassa vasta 1970-luvun alussa alkoi valtiovarainministeriön järjestelyosasto työn, joka vähitellen on johtanut hallinnon uudistamistyön ja tieteellisen tutkimuksen yhteyksien muodostumiseen. Vaikka tällä tiellä ollaankin vasta alussa ja vaikka sillä on välttämätöntä tiukasti pitää kiinni tieteellisen tutkimuksen autonomiasta sekä yleensä pitää täsmällisesti mielessä hallinnossa tapahtuvan normaalin kehittämistyön, hallinnossa harjoitettavan tutkimuksen ja toisaalta yliopistollisen hallinnontutkimuksen roolit ja tehtävät, on samalla selvää, että tieteellisellä hallinnontutkimuksella on oltava sanottavaa ja annettavaa käytännölle. Samalla tavoin on selvää, että hallinnon tulee antaa informaatiota kehittämistyön uusista ongelmista ja vaikeuksista tutkijoille sekä osoittaa tärkeitä tutkimuskohteita.

Hallinnon käytännön uudistamisen ja kehittämisen suhde varsinaiseen hallinnontutkimukseen on hyvä silloin, kun informaatiota olennaisista kysymyksistä vaihdetaan säännöllisesti, kun kumpikin osapuoli ymmärtää omat tehtävänsä ja roolinsa ja tunnustaa toisen tehtävät ja roolit sekä kun yhteistyö etenee konstruktivisen kritiikin ja keskustelun kautta.

* * *

Virastovaltuutettu, professori Seppo Salminen aloitti virkauransa vuonna 1945 maatalousministeriön palveluksessa. Siellä hän toimi nelisentoista vuotta. Vuonna 1959 hänet nimitettiin asutushallituksen ylijohtajaksi, jossa tehtävässä hän toimi vuoteen 1965. Tuolloin hänet nimitettiin valtiovarainministeriön järjestelyosaston osastopäällikkönä toimivaksi virastovaltuutetuksi. Hän on toiminut lukemattomien komiteoiden ja toimikuntien puheenjohtajana ja jäsenenä. Suurin viimeksi vedetty urakka oli valtion keskushallintokomitean puheenjohtajuus. Lisäksi hän on toiminut luennoitsijana yliopistoissa ja korkeakouluissa. Hallinnon uudistamis- ja kehittämistyössä hän varsinaisen komiteatyön lisäksi on vaikuttanut merkittävimmin henkilöstökoulutuksen kehittämiseen, atk-tekniikan kehittämiseen sekä ennen muuta juuri hallinnon ja yliopistotutkimuksen yhteyksien luomiseen. Hänen henkilökohtainen toimintansa on ratkaisevasti vaikuttanut siihen, että hallinnon kehittämistyön ja hallinnon tieteellisen tutkimuksen välinen yhteistyö maassamme jo suhteellisen pitkälle vastaa sitä ideaalia, jonka edellä hahmotin. Näistä syistä Hallinnon Tutkimuksen Seura haluaa muistaa ja onnitella professori Salmista hänen täyttätessään 60 vuotta 10.1.1983.

Juha Vartola